

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport bestond er bij een aantal fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de bewindspersonen en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de brief van 23 mei 2013 inzake het plan van aanpak Verspilling in de zorg (Kamerstuk 33 654, nr. 1).

De voorzitter van de commissie,
Neppérus

De griffier van de commissie,
Teunissen

Inbreng VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie vinden de oprichting van het meldpunt verspilling een goed initiatief. Zij hebben nog enkele vragen. Belangrijk is dat meldingen ook vervolgd krijgen, en dat de «melder» onderbouwd te horen krijgt of en zo ja hoe, zo neen waarom niet, de melding follow-up krijgt. Gaan de bewindspersonen hiervoor zorgen?

Het spreekt deze leden aan dat alle partijen en stakeholders in de zorg bij het meldpunt betrokken zijn. Dat boezemt vertrouwen in. Echter, als het aanpakken van verspilling makkelijk was, dan zou dit meldpunt niet nodig zijn geweest, en hadden veldpartijen dit zelf al gedaan. Hun angst over ideeën om verspilling tegen te gaan is, dat er bijna altijd wel een veldpartij zegt «Ja, maar». Kunnen de bewindspersonen ervoor zorgen dat van de «Ja, maar»-houding geen sprake is bij de aanpak van verspilling?

Inbreng PvdA-fractie

De leden van de fractie van de PvdA hebben kennis genomen van het plan van aanpak, gericht op verspilling in de zorg. De overheid vraagt mensen om meer geld te betalen voor de zorg. Dat schept ook de verplichting om ondoelmatigheden, verkwisting en verspilling tegen te gaan. In het regeerakkoord is afgesproken dat verspilling in de zorg te bestrijden. Het voorliggende plan van aanpak is een goede stap. Deze leden hebben nog wel een aantal vragen over de uitwerking, de verwachte resultaten en de ambities van de bewindspersonen op dit punt.

De leden van de fractie van de PvdA zijn blij met de oprichting van het landelijk Meldpunt Verspilling. Medewerkers in de zorg, patiënten, betrokkenen; juist deze mensen hebben vaak heel goede ideeën om verspilling tegen te gaan. Deze leden hebben daarom verzocht een permanent meldpunt in te stellen, en zijn blij dat de bewindspersonen dit zo voortvarend aanpakt. Op deze manier kunnen alle mensen, of ze nu huisarts, medisch specialist, verpleegkundige zijn of patiënt, consument of betrokken burger, op een vast punt melden waar sprake is van verspilling. Er zijn inmiddels al veel meldingen bij het meldpunt binnengekomen. Een veel gehoorde klacht is dat niet zichtbaar is over welke onderwerpen al meldingen zijn binnengekomen. Krijgen de bewindspersonen deze signalen ook? Zien zij mogelijkheden om een geanonimiseerde groslijst zichtbaar te maken, of een globaal overzicht te geven van al genoemde onderwerpen?

De leden van de fractie van de PvdA concluderen dat in het actieplan geen concrete doelstellingen zijn opgenomen ten aanzien van de mogelijke besparingen. De bewindspersonen spreken uit alles te doen wat binnen hun macht ligt om verspilling in de zorg tegen te gaan. Deze leden vragen wat de verwachtingen zijn van de bewindspersonen ten aanzien van de mogelijke besparingen. Welke taakstelling denken zij te kunnen dekken met de besparingen die voortkomen uit het aanpakken van de verspilling? Kunnen zij een tipje van de sluier oplichten van wat voor suggesties al geleverd zijn?

De thema-projecten «verspilling van genees- en hulpmiddelen» en «verspilling in de langdurige zorg» zijn gestart in mei 2013. De leden van de fractie van de PvdA vragen de bewindspersonen of de Kamer nog voor de begroting een overzicht kan ontvangen van de gedane voorstellen in deze thema's; welke zinnig zijn en welke niet; en op welke wijze deze voorstellen al betrokken kunnen worden bij de begroting van 2014.

Inbreng PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het plan van aanpak «Het tegengaan van Verspilling in de Zorg». De bewindspersonen schrijven in hun brief dat het aanpakken van de verspilling in de langdurige zorg «op korte termijn een concreet resultaat kan opleveren». Deze leden willen graag weten welke termijn en welk concreet resultaat de bewindspersonen voor ogen hebben.

In de aanleiding lezen de leden van de PVV-fractie dat het bestrijden van verspilling in de zorg als middel genoemd wordt om de stijging van de zorgkosten te beperken. Met hoeveel euro denken de bewindspersonen de stijging van de zorgkosten te beperken? Zijn de bewindspersonen bereid, indien het aanpakken van verspilling voldoende oplevert, voorgenomen bezuinigingen niet door te voeren?

Binnen het ministerie van VWS zijn al activiteiten gaande, gericht op het terugdringen van verspilling. Deze leden willen graag een overzicht ontvangen van deze activiteiten, met daarbij de inmiddels behaalde resultaten en welke resultaten de bewindspersonen nog verwachten te behalen.

De thema-projecten bepalen welke meldingen prioriteit krijgen. Genoemde leden vrezen dat meldingen die geen prioriteit krijgen, onderop de stapel belanden en nooit behandeld worden. Kunnen de bewindspersonen garanderen dat er naar elke melding gekeken zal worden?

Zij delen de opvatting dat verspilling een breed begrip is. Miljoenen euro's die op gaan aan ontslagvergoedingen voor falende zorgbestuurders is wat de PVV-fractie betreft ook verspilling. Delen de bewindspersonen deze opvatting? Zo ja, welke acties gaan zij ondernemen om deze vorm van verspilling terug te dringen?

Ook de managementlagen zijn deze leden een doorn in het oog. Wanneer een verpleegkundige een teammanager, zorgmanager, locatiemanager, regiomanager en algemeen directeur boven zich heeft staan, kan het niet anders dan dat er ontzettend veel geld verspilld wordt. Hoe denken de bewindspersonen hierover? Zijn zij voornemens een overheadnorm in te stellen of verspilling aan managementlagen tegen te gaan? Zo nee, waarom niet?

Verspilling is in de ogen van deze leden bijvoorbeeld ook het 's nachts gebruiken van luiers bij continente ouderen. Immers, als het personeel deze ouderen helpt bij de toiletgang, is het gebruik van luiers overbodig. Delen de bewindspersonen deze opvatting, en welke acties gaan zij ondernemen om dergelijke vormen van verspilling uit te bannen? Er is op dit moment een luier op de markt met een absorptievermogen van 5 liter. Wat de leden van de PVV-fractie betreft is het uit den boze dat zorginstellingen overstappen op dergelijke producten om verspilling tegen te gaan. Hoe gaan de bewindspersonen er zorg voor dragen dat de strijd tegen verspilling niet ten koste gaat van goede, menselijke zorg?

Inbreng SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennis genomen van het plan van aanpak Verspilling in de zorg. Zij vinden het positief dat de bewindspersonen gaan kijken welke verspilling in de zorg aangepakt kan worden. Deze leden ontvangen al jarenlang vele klachten van patiënten, zorgverleners en zorgaanbieders over verspilling in de zorg. Burgers balen van de

enorme verspilling in de zorg en de hoge rekeningen waarmee zij geconfronteerd worden. Zij willen weten wat de bewindspersonen nu en in voorgaande jaren hebben gedaan met signalen van verspilling. Verder willen zij een overzicht ontvangen van lopende initiatieven die zich richten op verspilling in de zorg. Voorts willen zij weten of een meldpunt noodzakelijk is, omdat al jarenlang bekend is waar de knelpunten van verspilling zich voordoen. Zij ontvangen hier graag een toelichting op.

De leden van de SP-fractie constateren dat er met beroepsverenigingen gewerkt gaat worden om de verspilling in de zorg aan te pakken. Zij lezen in het plan van aanpak dat (indien relevant) zorgverleners, zorgaanbieders en anderen betrokken zullen worden. Zij willen weten waarom de bewindspersonen hiervoor gekozen hebben en hoe dit zich verhoudt met de brief van 29 jl, waarin de bewindspersonen aangeven met zorgverleners, zorgverzekeraars en patiënten te willen samenwerken. Zij willen weten waarom deze personen niet direct betrokken worden bij het plan. Zij wijzen erop dat juist deze personen dagelijks te maken hebben met verspilling, en begrijpen niet waarom deze mensen enkel bij relevantie betrokken worden bij het plan van aanpak. Voorts willen deze leden weten welke verantwoordelijkheid de zorgverzekeraars nemen om verspilling in de zorg aan te pakken. Zij willen hier opheldering over.

De leden van de SP-fractie willen weten of naast genees- en hulpmiddelen, de langdurige zorg, verspilling in de ziekenhuiszorg en GGZ ook gekeken wordt naar overhead, en eigen vermogens van zorgaanbieders, omdat dit geld immers niet naar de zorg gaat. Zij vragen de bewindspersonen om een overzicht van de afgelopen 10 jaar, waarin per zorgsector de overhead en eigen vermogens worden weergegeven. Gaan de bewindspersonen normen stellen aan overhead en eigen vermogens? Zo ja, welke? Zij willen hierop een uitgebreide toelichting ontvangen.

Voorts willen deze leden een overzicht ontvangen waarin alle reclamebudgetten van zorgverzekeraars en zorgaanbieders worden weergegeven van de afgelopen 10 jaar. Tevens willen zij een overzicht ontvangen van alle acquisitiekosten die zorgverzekeraars en zorgaanbieders de afgelopen 10 jaar hebben gemaakt. Zij vragen de bewindspersonen of zij dit geld ook aanmerken als verspilling, en of deze uitgaven betrokken worden bij het plan van aanpak om verspilling in de zorg terug te dringen.

De bewindspersonen geven in hun brief aan dat zij bereid zijn om alles te doen wat binnen hun macht ligt om verspilling in de zorg aan te pakken. Deze leden zijn benieuwd welke rol de bewindspersonen nu precies innemen. Sturen zij enkel initiatieven aan, of gaan zij daadwerkelijk werken aan het veranderen van regels die de verspilling in de zorg veroorzaakt? Zij vragen hier opheldering over. Tot slot vragen deze leden aan de bewindspersonen of verspilling al het geld is dat niet naar de zorg gaat, uitgezonderd, van organisatorische kosten, bijvoorbeeld loon van personeel. Zij vragen de bewindspersonen hierop te reageren.

Inbreng CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief en het plan van aanpak over verspilling in de zorg. Zij zijn positief dat verspilling in de zorg op deze manier breed en met partijen uit het veld door het ministerie van VWS wordt opgepakt. Voor de CDA-fractie is het van belang dat in verband met de houdbaarheid van de zorgkosten op lange termijn en voor de volgende generaties er een actief en transparant programma loopt om verspilling in de zorg tegen te gaan.

Genoemde leden hebben naar aanleiding van de brief en het plan van aanpak nog enkele vragen.

- 1) Het is uit de brief en het plan van aanpak niet helemaal duidelijk geworden of er gewerkt zal gaan worden met concrete en haalbare doelstellingen bij elk van de thema's.
Zij vragen of er op deze manier wel inzichtelijk kan worden gemaakt of er straks sprake zal zijn van concrete vermindering van verspilling in de zorg. Hoe zien de bewindspersonen dat?
- 2) Hebben de bewindspersonen de verwachting of zij – op termijn – inzichtelijk kunnen maken hoeveel de plannen tot aanpak van verspilling financieel zullen gaan opleveren?
- 3) Zijn er financiële middelen beschikbaar voor de uitvoering van het plan van aanpak verspilling in de zorg?
- 4) Wordt er bij de themaprojecten ook rekening gehouden met het bewerkstellingen van een cultuuromslag in de zorg? Worden mensen daarin «meegenomen»?
- 5) Het meldpunt verspilling in de zorg is nu enkele weken open. Kan er al wat over de meldingen gezegd worden? Zo ja, welke voorbeelden zijn dit? Zo nee, waarom niet? Is het meldpunt voldoende onder de aandacht gebracht bij patiënten, cliënten en zorgprofessionals?
- 6) Het themaproject verspilling van genees- en hulpmiddelen is gestart of staat op het punt van starten. De respondenten geven aan dat bewustwording van zorgkosten een oplossing kan zijn. Dit sluit aan bij de motie van het lid Smilde (33 000 XVI, nr. 45). Kunnen de bewindspersonen aangeven hoe ver het staat met de uitvoering van deze motie?
- 7) In het plan van aanpak wordt aangegeven dat er soms geen directe oplossing mogelijk is vanwege een financiële/economische afweging, wettelijke bepalingen of omdat deze meldingen niet over verspilling gaan. Het laatste kunnen de leden van de CDA-fractie zich voorstellen, maar zij kunnen zich voorstellen dat er ook serieus gekeken wordt of wetgeving nog noodzakelijk is, dan wel aangepast kan of moet worden. Graag ontvangen zij een reactie van de bewindspersonen hierop.
- 8) De leden van de CDA-fractie kunnen zich voorstellen dat er bij het meldpunt zaken gemeld worden die zich afspelen op de scheidslijn van fraude en verspilling. Kunnen de bewindspersonen aangeven hoe hiermee om wordt gegaan?

Inbreng D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het plan van aanpak voor het tegengaan van verspilling in de zorg. Deze leden juichen toe dat er met een duidelijke projectstructuur werk wordt gemaakt van de aanpak van verspilling. Zij hebben wel enige vragen en opmerkingen bij het plan van aanpak en de begeleidende brief.

Zo constateren de leden van de D66-fractie dat in het plan van aanpak concrete doelstellingen ontbreken. Wat zijn de beoogde resultaten van het programma? In het regeerakkoord wordt het bestrijden van verspilling in de zorg genoemd als middel om de stijging van de zorgkosten te beperken. In het plan van aanpak ontbreekt echter een visie op de vraag welke plaats het Programma inneemt in de bredere discussie over de betaalbaarheid van de zorg. Kunnen de bewindspersonen deze visie de Kamer alsnog doen toekomen? Is aan het Programma een budgettaire opbrengst gekoppeld, en zo ja, van welke omvang? Kent het een Programma een doelstelling ten aanzien van de vereenvoudiging en vermindering van regelgeving?

De bewindspersonen schrijven in hun brief dat alleen als er bij alle partijen de wil is om verantwoordelijkheid te nemen om verspilling aan te pakken, de ervaren verspilling kan worden bestreden. Het gaat dus niet enkel om het identificeren van verspilling en het daarop acteren, maar om een daadwerkelijke mentaliteitsverandering binnen de zorg, zo begrijpen de leden van D66-fractie hieruit. Wat gaan de bewindspersonen doen om deze mentaliteitsverandering binnen de zorg te bewerkstelligen?

Er zijn al diverse activiteiten gaande die gericht zijn op het terugdringen van verspilling in de zorg, zo lezen de leden van de D66-fractie. Deze leden missen echter aandacht voor het terugdringen van «no show» in de zorg. Het percentage patiënten dat zonder afmelding niet komt opdagen bij een afspraak in het ziekenhuis bedraagt gemiddeld zo'n 4 procent. Dat leidt naar schatting tot een verspilling van ongeveer € 300 miljoen per jaar. Zijn de bewindspersonen bereid de aanpak van «no show» mee te nemen bij het tegengaan van verspilling? Deze leden vragen de bewindspersonen een onderzoek te starten naar de wijze waarop (elektronische) afspraakherinneringen en boetes daarbij beter kunnen worden ingezet. Zij vragen daarin ook mee te nemen hoe de service aan de patiënt verbeterd kan worden door het terugdringen van wachttijden en het invoeren van digitale afspraaksystemen.

De aan het woord zijnde leden vragen voorts hoe precies de afbakening plaatsvindt tussen verspilling en fraude. Bij het onderzoek naar verspilling kunnen immers ook mazen in het totale systeem aan de orde komen die kunnen wijzen op mogelijkheden voor fraude.

De leden van de D66-fractie lezen dat het plan van aanpak voorziet in het inrichten van vier themaprojecten. In het plan wordt in het kader van project 3 echter afwisselend gesproken over verspilling in «de cure» respectievelijk «de ziekenhuiszorg». De aan het woord zijnde leden merken op dat de curatieve zorg breder is dan enkel de ziekenhuiszorg. Wordt in themaproject 3 breder gekeken dan enkel de ziekenhuiszorg?

De kern van het Programma wordt gevormd door het landelijk Meldpunt Verspilling, zo lezen de leden van de D66-fractie. Dat het Meldpunt voorziet in een behoefte blijkt uit het feit dat op het moment van schrijven reeds meer dan 14.600 meldingen hebben plaatsgevonden. Dat roept bij hen wel de vraag op hoe met dit grote aantal meldingen wordt omgegaan. Meldingen en signalen worden semi-automatisch geregistreerd en gerubriceerd, teneinde de verwerking uitvoerbaar te houden. Welke criteria worden daarbij gehanteerd? Hoe wordt voorkomen dat relevante meldingen verloren raken? Hoe worden deze meldingen omgezet in concrete acties?

Inbreng ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met interesse kennis genomen van het plan van aanpak gericht op het tegengaan van verspilling in de zorg. Zij vinden het belangrijk dat verspilling in de zorg wordt aangepakt. Zij hebben enkele vragen over het plan van aanpak.

De leden van de ChristenUnie-fractie merken op dat, gezien de grote hoeveelheid meldingen die worden verwacht, er niet op elke melding individueel gereageerd zal worden. Op basis van welke informatie wordt een groot aantal meldingen verwacht? Indien er al veel informatie bekend is, hoe komt het dat er dan toch een meldpunt nodig is? Welk beleid, wordt er zolang het onderzoek loopt, op basis van de vermeende informatie al ingezet om verspilling in de zorg tegen te gaan?

Voor de leden van de ChristenUnie-fractie is het onduidelijk of de verschillende initiatieven, om de onnodige kosten in de zorg terug te dringen, met elkaar verbonden zijn. Zij kunnen zich namelijk voorstellen dat meldingen die binnenkomen bij het meldpunt «administratieve lasten» overlap hebben met de meldingen «verspilling in de zorg». Ook kunnen bevindingen die naar voren komen uit het onderzoek naar «fraude en oneigenlijk gebruik in de zorg» diezelfde overlap hebben. Deze leden zien graag dat deze verschillende onderzoeken geen «verspilling van rapporten» opleveren.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen toelichting op de hoogte van de bezuinigingsdoelstelling die de bewindspersonen heeft voor het aanpakken van verspilling in de zorg.

De leden van de ChristenUnie-fractie zouden graag zien dat zorgverzekeraars en zorgorganisaties beter benaderbaar worden voor cliënten, als het gaat om het tegengaan van verspilling in de zorg. Op welke wijze kunnen zorgverzekeraars en zorgorganisaties voorkomen dat cliënten nul op het rekest krijgen wanneer zij rechtstreeks (en niet via het meldpunt) verspilling, fraude of overbodige administratieve lasten melden. Graag zien deze leden dat het stimuleren van een proactieve en positieve houding van zorgverzekeraars en zorgorganisaties naar cliënten toe wordt meegenomen in het plan van aanpak om verspilling in de zorg tegen te gaan.

Inbreng 50PLUS-fractie

De leden van de fractie 50PLUS danken de bewindspersonen voor de brief en het plan van aanpak tegen verspilling in de zorg. Zij zijn zeer content met de uitgebreide aandacht voor dit onderwerp. Het programma Verspilling in de Zorg oogt uitgebreid en doordacht.

Deze leden vinden het van groot belang dat onnodige (zorg-)uitgaven worden tegengegaan. Zoals bekend wordt verondersteld, zijn zij geen voorstander van de ingezette bezuinigingen binnen de langdurige zorg, en vinden het daarom belangrijk op andere plaatsen de middelen daarvoor te halen. Op deze wijze kan zoveel mogelijk geld ook daadwerkelijk aan zorg besteed worden.

De leden van de 50PLUS-fractie waarderen met name dat er veel veldpartijen betrokken zijn bij de opzet en uitrol van het programma. Het landelijk Meldpunt Verspilling mag daarbij zeker niet onvermeld blijven, omdat op deze wijze mensen «van de werkvloer» hun vaak heel concrete bijdrage kunnen leveren. Op deze wijze ontstaat er veel maatschappelijk draagvlak én brede input. Dit gebeurt ook, getuige het grote aantal meldingen dat inmiddels gedaan is. De onderverdeling in de vier themaprojecten geeft structuur en richting.

Graag willen zij één opmerking maken. Er wordt aangegeven dat het programma gedurende deze kabinetsperiode blijft lopen, en daarna wordt bezien of en hoe dit verder zal gaan. Deze leden dringen er op aan nu al te besluiten het programma door te laten lopen, omdat nu al te voorzien is dat één kabinetsperiode onvoldoende is om de nodige acties goed op te pakken en uit te rollen. Ten eerste omdat een kabinetsperiode onvoorzien korter kan zijn dan gepland, maar vooral omdat het van belang is dit probleem blijvend aan te pakken. Slimme oplossingen zijn en blijven immers van belang om de gezondheidszorg efficiënt en betaalbaar te houden.